
KRĀSLAVA

Gadi. Cilvēki. Notikumi.

Krāslavas novada dome

2003

No Krāslavas senatnes

Nosaukt precīzu Krāslavas dibināšanas gadu nav iespējams. Skaidri zināms, ka tā veidojās neolīta laikmeta apmetnes vietā (IV – II gadu tūkstoši pirms Kristus) pie Adamovas, vienu kilometru tuvās apdzīvotas vietas lejpus tagadējās Krāslavas.

Kā radās nosaukums- «Krāslava?» Tam ir vairāki izskaidrojumi. Pats izplatītākais nosaukums «Krāslava» radies no latgališu vārda «krāsls» – krēsls, jo Daugava pie Krāslavas met vairākus lokus, kuri pēc formas atgādina krēslu. Tas vēl tiek apstiprināts ar nostāstiem par to, ka agrāk, kad Daugava vēl bija kuģojošā tirdzniecības artērija, daudz plostu uzskrēja uz sēkļiem pie Krāslavas, kas arī veidoja analogiju vārdam «krāsls» – krēsls.

Otrs izskaidrojums runā par to, ka Krāslavas nosaukums radies no cita latgaļu vārda «krāsla» – krēsla. Senatnē Krāslavu iekļāva tumši, neizbrienami meži un to klāja krēsla.

Vēl viens Krāslavas nosaukuma izskaidrojums saistīts ar Polockas krivičiem, kuri pazina tagadējās Krāslavas apkārtni jau IX – X gadsimtā, bet varbūt arī agrāk. Viņi Daugavas loku pie Krāslavas sauca «krasnaja luka» vai «krasnaja lava», t.i. «krasnaja» – skaists, «lava» – lāva, krēsls, dotajā gadījumā – skaista vieta.

Vēl vienā ziņā Krāslavas vēsture tajos laikos saistījās ar Polockas vārdu. Pēc esošiem nostāstiem X gadsimtā Krāslava piederēja Polockas kņazienei Rognedai Gorislavai, kuru vēlāk apprecēja Kijevas kņazs Vladimirs, 988.gadā pieņemdam kristietību Krievijā. Par Rognedas dzīves vietu Krāslavā tiek norādīts Teātra kalns, kurš savu nosaukumu ieguva daudz vēlāk.

Tādā veidā ar Rognedas Gorislavas (Gorislava – Krāslava) vārdu saistās ceturtais Krāslavas nosaukuma rašanas izskaidrojums.

Tāpēc katrs no mums sev par pareizāko un tuvāko var uzskatīt jebkuru no iepriekš minētajiem.

Jau pirms 3.gt. pr. Kristus Krāslavas novads bija apdzīvots. Daugavas krastā pie Škerškāniem un Adamovā (1 km lejpus Krāslavas) atrastas akmens laikmeta apmetņu atliekas, bet vēlā dzelzs laikmeta senkapi – Adamovā, Cimoškos, Aišpuros, Punduros u.c. vietās. Neolīta beigās (2.gt. pr. Kristus) somugru cilšu vietā šajā teritorijā jau dzīvojuši balti, no kuriem 8.gs. pēc Kristus izdalījušies latgaļi. Novads bijis bieži apdzīvots, par ko liecina vairāk nekā 36 pilskalni (tajā skaitā 8 ar apmetnēm) un 64 kapulauki, 12 apmetnes. Ekonomikas un kultūras attīstību sekmēja Daugavas tirdzniecības ceļš. Ap 12.gs. novads ietilpa latgaļu Jersikas valstī. Pēc vācu krustnešu iebrukuma 13.gs. Krāslava tika iekļauta Livonijas ordeņa komturijā. Vēstures avotos Krāslava minēta 14.gs., kad pie Daugavas tirdzniecības ceļa tika izveidota nocietināta Livonijas ordeņa preču noliktava. No 1558.gada Krāslava bija ordeņa lēņa muiža. No 1562.gada novads ietilpa Pārdaugavas hercogistē.

Pēc Polijas – Zviedrijas kara (1600. – 1629.g.) Krāslava un viss novads tika iekļauts Inflantijā (Poļu Vidzeme), bet pēc Polijas pirmās sadalīšanas 1772.gadā Krāslava kopā ar visu Latgali pēc Katrīnas II 1773.gada rīkojuma (ukaza) kā Daugavas province tika iekļauta Pleskavas guberņā.

Latgales (Daugavas) provinces galvaspilsēta palika Dinaburga. 1776.gadā administrāciju Latgalē pārkārtoja, Daugavas provinci kopā ar Vitebskas un Polockas provinci apvienoja jaundibinātajā Polockas guberņā. Kopā ar Mogiļevas guberņu to apvienoja Baltkrievijas ģenerālguberņā. Ar 1777.gada ukazu tika likvidētas un to vietā nodibināja vietniecības, kuras ie-

dalījās apriņķos. Krāslava kā Daugavpils apriņķa sastāvdaļa ietilpa Polockas vietniecībā. Līdz ar to Latgale vairs nebija atsevišķa administratīva vienība, kāda tā bija kopš 1677.gada. Daugavpils, Rēzeknes un Ludzas apriņķiem vairs nebija kopēja pārvalde. 1796.gadā Krievijas ķeizars Pāvils I atkal atjaunoja guberņas: Polockas un Mogiļevas vietniecību apvienoja, radot Baltkrievijas guberņu ar galvaspilsētu Vitebskā. 1802.gadā tika nodibināta Vitebskas guberņa, kurā ietilpa arī Krāslava.

Jauni pārkārtojumi notika 1823.gadā, kad atsevišķās guberņas apvienoja un pakļāva ģenerālgubernatoram. Vitebskas guberņa kopā ar Mogiļevu, Smoļensku un Kalugu (kādu laiku Kalugas vietā Minsku) veidoja vienu šādu ģenerālguberņu. Tā pastāvēja līdz 1856.g. No 1865.g. līdz 1869.gadam atkal tika izveidota ģenerālguberņa, kurā ietilpa Vitebskas, Viļņas, Kauņas un Grodņas guberņa.

Kā patstāvīgu administratīvu vienību Latgali atjaunoja tikai pēc neatkarīgās Latvijas izveidošanas.

Krāslavas pilskalni

Krāslavas pilskalnu 1925.gadā atklāja E.Brastiņš, kam jau toreiz likās savādi, ka pilskalni pilsētu tuvumā tiek visvēlāk uzieti. Tas atradās Daugavas senielejas malā starp divām dziļām gravām. Kalna augstums sasniedza 40 m. No pārējās apkārtnes pilskalnu atdalīja 3 m dziļš un plats grāvis. Citu redzamu nocietinājumu nebija. E.Brastiņš minēja, ka no kalna paveras «plašas un dziļas izredzes uz Daugavas tecējumu, Krāslavu un Augšzemes mežiem». Šķiet, ka tieši šajā pilskalnā atrastas ripas un bezripas švikāto trauku lauskas. Ja tas tā, tad Krāslavas pilskalns, tāpat kā citi Daugavas pilskalni, bija apdzīvots ilgu laiku. 1960.gadu beigās arheoloģiski nepētītais pilskalns tika nolīdzināts un iznīcināts, tam pāri ierīkojot jauno Rīgas — Krāslavas šosejas trasi. (Pēc J.Urtāna)

Krāslavas pilskalna, sauks par «Šokoladnaja gorka», nosaukums, iespējams, cēlies kalna zemes krāsas dēļ. Pilskalnu 1924.gadā apzināja E.Brastiņš. Tas ierīkots ziemeļu – dienvidu virzienā orientētās kalna kaupres norobežotajā dienvidu galā – 29 metri virs Jāņupītes līmeņa, kas rietumu pusē izskalo kalna pakāji. Pilskalna plakumu no pārējā kalna katrā galā norobežo viens lielāks un viens mazāks valnis, caur kuriem ved dziļi zemē iegrauzusies taka. Patlaban pilskalns apaudzis kokiem. Nejausie atradumi tā kultūrslāni varētu liecināt, ka pilskalnu sāka izmantot ar I g.t.p.m.ē., bet apdzīvotība turpinājusies arī vēlajā dzelzs laikmetā un varbūt vēl vēlāk. (Pēc J.Urtāna)

Ezeri un upes

Gleznaina ir Krāslavas apkārtnē. No vienas puses to kā josta apņem Daugava, no otras – ezeri: Zirga, Persteņa un Mandeļa.

Pats lielākais ir Zirga ezers (pl. 38 ha). Ezera kontūras atgādina zirga galvu, tāpēc arī ezeram tāds nosaukums. Zirga ezera pludmale ir iecienīta atpūtas vieta.

Apalš kā gredzens Persteņa ezers (pl. 2,5 ha) ir vairākkārt aprakstīts dzejā un teikās.

Persteņa ezers. Reiz dzīvojuši vīrs un sieva. Viņi bijuši jauni un ļoti mīlējuši viens otru. Bet tad sācies karš. Un, dodamies karā, vīrs uzlicis sievai pirkstā zelta gredzenu un sacījis: «Kamēr gredzens būs tev pirkstā, es būšu dzīvs. Līdzko tu to pazaudēsi, es aiziešu bojā.» Sieva ļoti gaidījusi savu vīru un katru dienu gājusi uz augsto kalnu, kas atrodas aiz pilsētas, un

Krāslava no 16. gadsimta līdz 18. gadsimta beigām

Precīzākas ziņas par Krāslavu attiecas uz 16 gadsimtu, kad 1558. gadā tā nonāk Engelberta Pļumpera, bet 1569. gadā Kurzemes hercogistes kanclera Miķeļa de Brunova īpašumā, ko 1603. gadā ar speciālu mandātu apstiprināja Polijas karalis Sigismunds III.

1599. gadā Krāslavu nosauc par pusmuižu. XVI gadsimtā te jau atradās neliels koka katoļu dievnams.

1636. gada 26. oktobrī Vilhelms de Brunovs pārdeva Krāslavu Ludingshauzenu – Volfu dzimtai. 1676. gadā pusmuižas nākamais īpašnieks jezuīts Jeremijs (Juris) Ludingshauzens uzceļ katoļu draudzei koka baznīcu.

Tajā pašā 1676. gadā Ludingshauzenu – Volfu dzimtas pārstāvis ar dāvinājuma aktu nodod Krāslavu de Kosu dzimtai, ko 1681. gadā apstiprina Polijas karalis Jans III Sobeskis.

No 1725. gada Krāslava pieder Čapsku dzimtai, no kuras 1729. gada 25. janvārī par 14 000 dālderiem to nopērk Jans Ludvigs Plāters (?-1736.), Latgales un Daugavpils stārasts. Tajā pašā gadā viņš pārceļas no Indricas muižas uz Krāslavu, kura pieder viņa pēctečiem gandrīz divsimt gadus – līdz pat īpašuma atsavināšanai pēc I pasaules kara.

1729. gadā Krāslavu apstiprināja par miestu, te atradās 47 ēkas, no kurām tikai dažas bija mūra – muižnieku viesnīca «Livonija», zirgu pasta stacija, graudu noliktava, divi krogi.

Augusta akmens

Augusta akmens atrodas Krāslavā, Augusta ielā pie mājas nr.12. Akmens (garums 2,8 m, platums 2,2 m, augstums 0,7 m), kā stāstīts, bija daudz lielāks, bet apmēram trešā daļa no tā jau agrākos laikos noskaldīta.

Augusta akmens sānos izkalta 5 cm dziļa, 130 cm plata liela taisnstūra virsma, kurā iekalts grāfu Broel – Plāteru dzimtas ģerbonis un gada skaitlis «1729». Nostāsts vēsta, ka akmens vietā kādreiz bijis liels mežs, kurā medījis Polijas karalis Augusts II. Pie akmens karalis ieturējis maltīti un par godu šim apmeklējumam akmenī iekala gada skaitli, bet pašu akmeni līdz pat šodienai sauc par «Augusta» akmeni. Iespējams, ka nostāstā ir daļa patiesības, jo Augusts II tiešām bija Polijas karalis no 1697. līdz 1733.gadam un 1729.gadā Krāslava ietilpa Polijas valsts teritorijā.

Tomēr 1729.gadam ir vēl arī cita nozīme Krāslavas vēsturē. Šajā gadā Krāslavas muižu nopirka grāfs Plāters un šajā pašā gadā Krāslava ieguva miesta tiesības. Domājams, ka šie notikumi bija par iemeslu šo iekalumu tapšanai. Augusta akmens bija arī miesta robežakmens.

(Pēc J. Urtāna)

Grāfi Broel Plāteri Krāslavā

Grāfu Plāteru dzimtas izcelšanās meklējama viduslaiku Vācijā, Vestfālē, kad 1210.gadā pirmo reizi tiek minēts Vestfāles bruņinieks Humberts fon Plāters. Plāteru senči ar krustnešiem ieradās Baltijā. Apmetoties Latgalē, viņi asimilējās, aizmirsa savu vācisko izcelšanos un pieņēma poļu kultūru. Pakāpeniski izplatot savu ietekmi, Plāteri kļūst par vienu no ievērojamākajām dzimtām Latgalē. Viņu īpašumi atradās ne tikai Latgalē, bet arī Vidzemē un Kurzemē, kā arī Polijā un Lietuvā.

Plāteru laikā Krāslava strauji attīstījās. Jans Ludvigs Plāters redz Krāslavu kā plaukstošu pilsētīņu tālajā Inflantijā. Kļuvis par Krāslavas saimnieku, Jans Ludvigs Plāters sāk miestīnā aktīvu celtniecību.

Pats grāfs tajā laikā ir Dinaburgas stārasts, Inflantijas vojevoda, Polijas seima sūtnis. Viņa gādīgai rokai pieder arī Indricas baznīcas būve, kuru Jans Ludvigs bija mantojis no sava tēva. Šajā laikā grāfam pieder arī Varnaviči un Borne. Kā vēsta senās hronikas, tad Jans Ludvigs bija ietekmīga karaļa Augusta II galma persona. Jāpiebilst vēl tas, ka grāfs Jans Ludvigs Plāters bija viens no ievērojamākajiem savas dzimtas pārstāvjiem. Kā savā darbā «Inflantija» raksta Dagdas muižnieks Jans Augusts Hilzens, Jans Ludvigs bijis «nepārspējams vadonis un saimnieks, mūsu provinces aizstāvis un tēvs». Savā laikā grāfu novadā dēvējuši par «Inflantijas patriarhu». Un tas tā tiešām bija. Jana Ludviga darbības politika bija Inflantijas interešu aizstāvība un nemitīgas rūpes par to. Par šī cilvēka lielo ieguldījumu Inflantijas ekonomikā un kultūrā liecina kaut vai tas, ka nelielais Krāslavas miests pēc Jana Ludviga apmešanās šeit kļuva par ievērojamu saimniecības un kultūras centru 18.gs. sākumā visā Rečas Pospolitas valstī. Neparasti gudrs un izglītots tiem laikiem bija Krāslavas grāfs. Brīvi pārvaldīja latīņu valodu. Latīņu valodā rakstījis dzejas un prozas darbus.

Jana Ludviga un viņa sievas Rozālijas Bžostovskas Plāteres ģimenē bija 10 bērni – 4 dēli un 6 meitas.

Krāslavas pirmais grāfs Jans Ludvigs Plāters mirst Indricā 1736.gadā, apbedīts Viļņā. Pēc viņa nāves īpašumus manto viņa dēls Konstantīns Ludvigs Plāters (1722. – 1778.).

Arī Konstantīna Ludviga dzīves ceļš bija ne mazāk spīdošs. Par to liecina viņam piešķirtie tituli – Inflantu stārasts, Polockas kastelāns, Baltā ērgļa ordeņa kavalieris (1754.), Mstislavas vojevoda, Aleksandra Ņevska ordeņa kavalieris, Rečas Pospolitas sūtnis Krievijā.

No tēva Konstantīns Plāters mantoja Krāslavas, Kombuļu, Indricas, Isnaudas muižas. 1739. gadā nopirka Pustiņu.

Ar Konstantīna Ludviga gādību Pustiņā tiek uzbūvēta baznīca. Tomēr galvenais rūpju objekts grāfam ir bijusi Krāslava.

Turpinot tēva aizsākto miesta attīstības ieceri, Konstantīns Ludvigs panāca, ka tā ieguva Magdeburgas tirdzniecības un pašpārvaldes tiesības. No 1737. līdz 1776.gadam miests strauji uzplauka. Pēc Konstantīna Ludviga Plātera ieceres blakus tirgus laukumam sāka būvēt rātsnamu. Viņš uzaicina amatniekus no Polijas un Vācijas, kuri te izvērs samta, tūka aušanu, juvelierizstrādājumu ražošanu, spēļu kāršu, krāsns podiņu izgatavošanu. Ikgadējie lielie gadatirgi pulcina Krāslavā lielu skaitu tirgotāju un pircēju. Grāfs būvē Krāslavā Sv. Ludviķa baznīcu. Būvdarbi sākas 1755.gadā un turpinās līdz 1767.gadam. Tā nav vienkārša draudzes baznīca, bet gan bīskapa (Inflantijas) katedra. Konstantīns Ludvigs vienlaicīgi ir arī Krāslavas garīgā semināra, kurš devis Latgales kultūrai ļoti daudzus ievērojamus garīdzniekus, fundators. Ebreju kopienai grāfs būvē Krāslavā lielu sinagogu. 1759.gadā grāfs ceļ trīsstāvu bibliotēkas ēku, kurā glabājās ap 20 000 grāmatu un 18.gs. tā bija viena no lielākajām bibliotēkām Inflantijā.

1776.gadā ar grāfa sievas Augustas Oginskas gādību no Romas tiek atvestas Sv. Donāta relikvijas, kuras sākumā glabājās pilī, bet vēlāk tiek novietotas speciāli uzbūvētajā kapličā pie baznīcas. Grāfienes aprūpē atradās žēlsirdīgo māsu klosteris un kapela.

Ap 1770.gadu Krāslavā un citos Plāteru īpašumos apgrozībā parādās grāfu Plāteru metāla naudaszīmes. Tie bija kuponi, uz kuriem bija attēlots grāfu ģerbonis. Šos kuponus par darbu Plāteru īpašumos saņēma saimniecībā strādājošie cilvēki.

Galvenais rūpju objekts grāfam šajā laikā bija jaunās pils celtniecība, kura aizsākas jau 18.gs.vidū un turpinās līdz pat 1791.gadam. Pils uzbūvēta kalnā, no kurienes paveras brīnišķīgs skats uz Daugavas ieleju. Apkārt pilij tiek izveidots krāšņs parks ar terasēm un skatu laukumiem, kurā tiek stādīti dažādi eksotiskie koki un krūmi.

Kā vēlākā laikā rakstīja Gustavs Manteifelis, tad slava par Krāslavas grāfu bija izskanējusi pār visu Inflantiju. Un ne jau velti lielais Krāslavas baznīcas zvans (1787.) saucas Konstantīna Ludviga vārdā. Grāfs mirst 1778.gadā un apbedīts Krāslavā. Konstantīnam Ludvigam bija 6 bērni – 3 meitas un 3 dēli.

Tirgus laukums un rātsnams

Krāslavas tirgus laukuma kompleksam bija austrumu – rietumu virzienā izstiepta taisnstūra forma. Laukumu ierobežoja vienstāva un pusotra stāva koka un mūra celtnes ar saimniecības ēkām. Tās bija galvenokārt tirgotāju un amatnieku dzīvojamās mājas, iebraucamās vietas ar stalliem un tirgotavas. Laukuma austrumu galā atradās galvenā celtnē – rātsnams. Tā bija brīvi stāvoša divstāvu mūra ēka, kuras pirmo stāvu sākotnēji aizņēma muita, svaru un mēru telpas, bet vēlāk arī tirgotavas. Gar tirgus laukumu veda galvenā maģistrāle – pasta lielceļš no Rīgas uz Maskavu. Laukuma stūrī atradās aptieka, kas bija celta vēl 18.gadsimta 30.gados Jana Ludviga Plātera laikā. Aptiekas ēka, kas vēl šodien saglabājusies, celta mūra konstrukcijās; tai ir mūra saimniecības ēkas un mūra žogs ar vārtiem. Sākotnēji ēkai bijis arī mezonīns un neliels balkoniņš ar balustrādi; balkoniņš balstījies uz kolonnām, veidojot nelielu lieveni. Jumts bijis segts ar kārnīņiem. Pie ansambļa vecākajām celtnēm piederēja muižnieku iebraucamā vieta jeb viesnīca ar traktieri. To veidoja trīs vienstāvu mūra ēkas, kas bija celtas atbilstoši baroka laika prasībām.

Rātsnams tika celts pēc arhitekta Jana Tobiasa Didreištena projekta. Viņš sāka strādāt pie Krāslavas īpašnieka Konstantīna Ludviga Plātera ap 1752.gadu. Plānā rātsnamam bija gandrīz kvadrāta forma, kas bija diezgan raksturīga Polijas baroka laika rātsnamiem. Krāslavas rātsnams galvenokārt pazīstams pēc K. Rēmera gravīras un N.Ordas akvareļa. Monumentālās ēkas pirmā stāva augstums bijis 4,5 metri, bet otrā stāva – 5 metri. Torņa galā atradās vējrādis.

Par iekštelpu iekārtojumu var spriest pēc tā laika Polijas rātsnamu aprakstiem. Tradicionāli pirmā stāva galvenās fasādes pusē atradās tirgotavas, svaru māja un muita, aizmugures fasādes pusē – sardzes telpas ar cietumu. No otrā stāva kopējās priekštelpas varēja nokļūt tiesas zālēs: pa labi parasti atradās civilo jautājumu, bet pa kreisi – kriminālo lietu tiesas zāle. Otrajā stāvā gandrīz vienmēr bija arī arhīva telpas un kādas ierēdņu darba telpas.

Rātsnams Krāslavā, tāpat kā citās Latvijas pilsētās, bija zaudējis savu nozīmi jau 19.gadsimta beigās, kad Krievija likvidēja pilsētu rātes.

1891.gadā Krāslavas rātsnamu pārbūvēja, nojaucot gan torni, gan otru stāvu ar mansarda jumtu.

Zem rātsnama atradās pagrabi, kurus pēc Otrā pasaules kara aizbēra. Laika gaitā rātsnama divas fasādes tika aizsegtas ar piebūvēm, taču bijušā rātsnama apjomu var vēl uztvert pēc ēkas ziemeļu un dienvidu fasādēs redzamajām trīs dalījuma joslām.

20.gadsimta vidū rātsnama austrumu un rietumu fasādēm uztaisīja piebūves. 1958.g. tajā atklāja kultūras namu, 1967.g. izvietoja sporta namu.

Bibliotēka

1759.gadā Konstantīns Ludvigs Plāters jaunizveidotā liepu parkā austrumu malā uzceļ lielu trīsstāvu mūra ēku baroka stilā pēc jau iepriekš pieminēta A. Parako projekta. Ēkas otrajā un trešajā stāvā tika izvietota bibliotēka, bet pirmajā stāvā atradās dzimtas vasaras rezidence. Bibliotēkā atradās ap 20 tūkstošiem sējumu, dažādi atlanti un rokraksti. Starp rokrakstiem jāpiepin 16 sējumu liels Kazimira Konstantīna Plātera (1746. – 1807.), Lietuvas vicekanclera, Polijas karaļa sūtņa no 1766.gada Pēterburgā, rokraksts «Polijas Karalistes vēsture». Taču nekas no šiem lieliem krājumiem nav saglabājies. Jau XIX gadsimtā bibliotēkas lielākā daļa tika pārvesta uz cita Plātera īpašumu, kuram tā nonāca lietošanā. Viņš nespēja to saglabāt un sākās bibliotēkas izpārdošana, kuras neliela daļa nonāca atpakaļ Krāslavas pils bibliotēkā un pie Kombuļu Plāteriem. Pirmā pasaules kara laikā bibliotēka tika izpostīta, bet tās nejausi saglabājušies sējumi pēc 1920.gada nonāca Rēzeknes bibliotēkā. Pašā ēkā pēc 1920.gada izvietojās pasts, vēlāk tur ierīkoja sešgadīgo latviešu pamatskolu.

Jaunā pils

Ap 1750.gadu Krāslavā Konstantīns Ludvigs Plāters uzsāka celt divstāvu mūra ēku ar mansarda jumtu – grāfu rezidenci. Celtniecību pabeidza 1791.gadā, jau Augusta Hiacinta Plātera laikā.

Pastāv pieņēmums, ka pils projekta autors varētu būt Jans Valentījs Didreišsens vai arī tās plāns tapis, šim meistaram sadarbojoties ar A. Parako.

Krāslavas Jaunās pils iekštelpu apdare attiecas uz 18.gadsimta 60. – 70.gadiem. Tās autora vai autoru vārdus nav izdevies uzzināt. Pastāv pieņēmums, ka Krāslavas baznīcas sienu gleznojumu autors F.Kastaldi vismaz sākotnēji varētu būt bijis saistīts arī ar pils glezniecisko apdari.

Pils sienu gleznojumi tika atklāti 1984.gadā vasarā iekštelpu sienu zondāžu rezultātā. Tie attēlo arhitektoniskas detaļas, augu un ziedu vītnes, cilvēku figūras, Romas skatus. Kā tika konstatēts, Romas skati uz pils iekšsienām uzgleznoti pēc Džovanni Batistas Piranēzi (1720. – 1778.) ofortu paraugiem. Gleznotājs tieši nepārzīmēja Piranēzi gravīrās redzamas ainavas, bet nedaudz tās vienkāršoja, izvēloties Plāteriem iepatikušās ainavas – «Monte Cavallo» laukumam, Konstantīna arku (par godu Konstantīnam Ludvigam Plāteram?) ar Kolizeja drupām fonā un citas.

Parks

Pili no trim pusēm apņem aptuveni 22 hektārus liels parks, kurš daļēji noslēgts no pilsētas teritorijas ar augstu (aptuveni 1905. gadā celtu) mūri. No ziemeļu puses pilij pievienojas plašs pagalms ar XX gadsimta sākumā aplī sastādītām tūjām. Nedaudz tālāk no pils izvietotas kalpotāju mājas, stalli, šķūņi un pagrabi. Blakus pils parkam atradusies arī fazānu audzētava, kuras uzturēšanai no Vācijas bija ieradies speciāls fazānmeistars.

Krāslavas pils parks veidots XVIII gadsimta vidū kā barokāls parks pie Plāteru pils – bibliotēkas. Barokālā dārza galvenā daļa – ģeometrisks liepu koku dārzs – ir vēl saglabājies starp tagadējo Grāfu Plāteru ielu un stadionu. Parka lielākā daļa, kas atrodas Daugavas senkrastu nogāzē, izveidota par ainavu parku. Pēc jaunās pils uzcelšanas (Plāteru dzimtas pils), veidojot ainavu parku, mākslīgu pilsdrupu izskata veidā uzcēla grotus ar skatu platformu un siltumnīcu. Terasveidīgo nogāzi vairākos puslokos aptvēruši pastaigu celiņi, no kuriem pavērušas perspektīvas uz Krāslavu un Daugavu.

Parka dendroloģiskais sastāvs ir ļoti plašs. Tur auga gandrīz 50 retu sugu koku un krūmu, piemēram, Veimuta priede, sarkanais koks, melnā priede, sarkanā kļava, sudraba egle, Virdžīnijas ievas un citas. Siltumnīcā audzēja vīnogas, aprikozes, ananāsus un citus siltummīlošos augus.

Galvenās kāpnes, kas veda caur parku uz pili, bija veidotas no dzirnakmeņiem, kurus Plāteri savāca no apkārtējiem zemniekiem. 1950.-tos gados šīs kāpnes tika iznīcinātas.

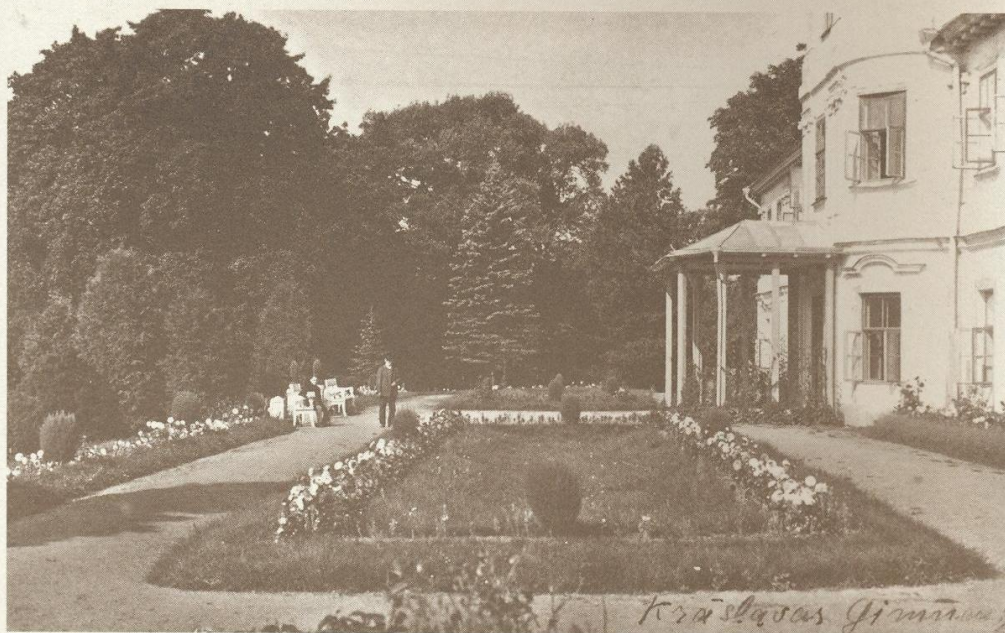
Pēdējos 70 gados parks ir pārveidots un apbūvēts. Parkā uzbūvēta luteriešu baznīca, kultūras nams, kādreizēja augļu dārza vietā ierīkots stadions. Kalna nogāzē pa centrālas skatu perspektīvas asi ierīkotas jaunas kāpnes. Zudušas vairākas parka celtnes, siltumnīca, saimniecības ēkas.

Krāslavas parks. 20. gs. 30-tie gadi.

Krāslavas parks. 20. gs. 30-tie gadi.

Krāslavas parks. 20.gs.30-tie gadi.

Krāslavas parks. 20. gs. 30-tie gadi.

Krāslavas Romas katoļu baznīca

1755. gadā pēc itāliešu arhitekta Parako projekta tika uzsākta mūra katoļu baznīcas celtniecība. Krāslavas baznīcas celtniecība savā laikā ietilpusi Plāteru dzimtas vērienīgajā programmā, kas saistīta ar novada garīgās un laicīgās kultūras dzīves koncentrēšanu ap dzimtas galveno mājvietu – Krāslavu. Jaunceļamā baznīca tiek iecerēta kā Inflantijas bīskapa rezidence, bet sakarā ar Latgales pievienošanu Krievijai 1772. gadā tas netika īstenots. Celtniecības pamatdarbi bija pabeigti 1767.gadā, bet projekts pilnībā netika realizēts. Neuzcēla projektā paredzētos divus torņus, līdz pat 1830.gadam netika apmetas baznīcas ēkas aizmugurējā siena un sānu daļas garsienas, bet kāpnes pilnīgi pabeidza būvēt 1832.gadā.

Galveno smago darbu veicēji bija vietējie zemnieki – dzimtcilvēki, kas stāvējuši divu kilometru garā ķēdē, lai ķieģeļus no ķieģeļnīcas padotu uz baznīcu. Baznīcu uzcēla 42 m garu, 26 m platu un 22 m augstu ar ļoti plašu presbiteriju, domātu bīskapa svinīgiem dievkalpojumiem. Bija paredzēts, ka pie bīskapa rezidēs kapituls, tāpēc pie presbiterija sienām vienā un otrā pusē tika novietoti ozolkoka krēsli. Baznīca nosaukta Sv. Ludvīga vārdā.

Krāslavas baznīcas iekštelpu apdares izveidē ap 1760. – 1762.gadu piedalījies Filips Kastalgi (1730. – 1814.), itāliešu gleznotājs, kurš darbojies dažādos glezniecības žanros un tehnikās. Baznīcā viņš veidojis fresku ciklu – centrālā altāra un sānu altāru «optiskos gleznojumu». Altārglezņas sižets bijis saistīts ar kādu krusta kara vēstures epizodi – «Sv. Ludvigs», dodoties krusta karā, saņem arhibīskapa svētību. Latvijas mitrā klimata dēļ gleznojums sācis ātri bojāties, tāpēc Krāslavas Garīgā semināra pēdējais rektors un vēlāk baznīcas dekāns Jānis Jaloveckis 19.gs. 80. gados bija pasūtījis tāda paša satura gleznu pie poļu mākslinieka Jana Mateiko, kuru izpildīja viņa audzēkņi – profesors Izidors Jablonskis un palīgmākslinieks T. Lisjēvičs. J. Mateiko pats personīgi esot gleznu pabeidzis un 1884.gadā altārglezna sarullētā veidā nogādāta no Krakovas uz Krāslavu. Glezņas augstums 7 metri, platums 3,5 metri.

Baznīcas koros ir divi 18.gs. 60.gadu portreti. Tie ir Krāslavas katoļu baznīcas dibinātāju un fundatoru Konstantīna Ludviga Plātera un Augustas Plāteres (dzimušas Oginskas) portretējumi. Gleznu autors ir itāliešu gleznotājs Filips Kastaldi, kurš strādājis Polijā un ir pazīstams kā Krāslavas baznīcas sienu gleznojumu autors.

Baznīcā pie sienām un pilāriem uzstādīti desmit altāri: Sv. Jāzeps, Jēzus Sirds, Sv. Antonija, Sv. Vincenta, Jēzus krustā sistais, Sv. Jura, Dievmātes, Sv. Roha, Sv. Staņislava, Sv. Trīsvienības.

Runājot par Krāslavas baznīcu un tās nozīmi tuvākā un tālākā apkārtnē, ir sevišķi jāizceļ Sv.Donāta mocekļa relikvijas, kas pievelk svētceļotājus, tā Krāslavu padarot par otro lielāku svētceļotāju vietu Latgalē pēc Aglonas.

Krāslavas grāfu Plāteru dzimta izlūdza no Pāvesta Pija VI no Sv. Laurencija katakombām izņemt Sv.Donāta mocekļa relikvijas un atvest tās uz Krāslavu. 1778.gada 9.septembrī tās novietoja grāfu Plāteru pils kapelā. 1786.gadā bīskaps Benislavskis ielika relikvijas stikla lāditē un ar Mogiļevas metropolita atļauju pārnesa publiskai godināšanai no kapelas uz baznīcu un ievietoja Jēzus Sirds altāri.

1790.gadā ar pāvesta Pija VI starpniecību tika iedibināti Sv.Donāta svētki ar pilnām atlaidām, kurus svin pirmajā svētdienā pēc Sv. Pētera dienas.

Sakarā ar dievticīgo lielu pieplūdumu Sv.Donāta svētkos radās vajadzība pēc atsevišķas kapličas. Šim nolūkam naudu ziedoja grāfiene Augusta Plātere. Baznīcas austrumu sārā tika uzbūvēta kapliča un jau pēc Plāteres nāves 1818.g. 14.septembrī bīskaps Mozdzeņevskis Sv.Donāta relikvijas no Jēzus Sirds altāra pārnesa uz uzbūvētu kapliču un ievietoja speciālā altāri. No šī laika kapliču sauc par Sv.Donāta kapliču, bet pārnesšanas dienu svin svētdienā pēc 8.septembra un sauc par mazo Sv.Donāta svētku dienu.

1941.gadā vasarā, atkāpjoties sarkanajai armijai,vietējie ateisti aizdedzināja baznīcu. Izdega Sv.Donāta altāris un ērģeles. Pateicoties draudzes locekļiem, kapličā ugunsgrēks tika no-

dzēsts, līdz ar to arī tika izglābts galvenais altāris baznīcā ar unikālo altārgleznu. Kapliču atjaunoja dekāns P. Rudzītis un kanoniskajā vizitācijā 1942.gada septembrī bīskaps B. Sloskāns palikušās relikvijas, ko ticīgās sievietes atrada pelnos, ielika lādītē. Kapliča un altāris vairs nav atjaunoti iepriekšējā izskatā – relikvijas novietotas zem nišā.

Garīgais seminārs

Krāslavā savulaik ir pastāvējusi pirmā augstākā mācību iestāde Latvijā – Krāslavas Garīgais seminārs. Tas tika atvērts 1757. gadā (salīdzinājumā – Jelgavas Pētera akadēmija dibināta 1775. gadā, bet skolotāju sagatavošanas semināri dažādās Latvijas vietās – vēl vēlāk).

1757. g. 15. jūnijā vēl vecajā jezuītu mītnē pie vecās baznīcas notika semināra atklāšana un sākās audzēkņu uzņemšana. Reizē ar jaunās baznīcas celtniecību tai blakus tika celta otra liela ēka – bīskapa rezidence un Garīgā semināra telpas.

Jau 1754. gadā bīskaps Antonijs Ostrovskis uz Krāslavu aicināja tēvus lazaristus, priesteru kongregāciju, kuru bija dibinājis Sv. Vincents a Paulo 17.gs. Parīzē pie Sv. Lazara baznīcas. Uzaicinājuma nolūks bija – lai tie noorganizētu un vadītu Garīgo semināru un sagatavotu priesterus Latgalei un Baltkrievijai. Līdzekļus semināram deva Romas kūrīja, Minskas bīskaps un vietējais bīskaps, kā arī vietējie muižnieki. Ierodoties lazaristiem Krāslavā, jezuītiem savu mītni vajadzēja atstāt un pārcelties uz Indricu. Sakarā ar Romas kūrījas atbalstu pašu semināru arī nosauc par pāvesta semināru Krāslavā. Pēc Krāslavas semināra beigšanas mācības varēja turpināt Viļņas Garīgajā seminārā. Mācību process bija organizēts ļoti stingri – audzēkņu zināšanas tika pārbaudītas bieži – eksāmeni bija jākārt katru mēnesi. Mācības notika 4 gadus.

Pēc Latgales pievienošanas Krievijai 1772.gadā finansiālais stāvoklis krasi pasliktinājās – daļu līdzekļu no Krāslavas semināra paņēma uz Mogiļevu. 1843.gadā semināru slēdza, pārceļot to uz Minsku. Krāslavas seminārs savos 86 pastāvēšanas gados ir devis 253 priesterus. Daudzi no viņiem ir turpinājuši izglītību un vēlāk kļuvuši par bīskapiem, profesoriem garīgajā akadēmijā. Tomēr lielākā daļa no viņiem apkalpojuši Latgales draudzes, sarakstījuši daudz grāmatas latgaliešu izloksnē.

Tēvi lazaristi un žēlsirdības māsas Krāslavā

Kad jezuīti atstāj Krāslavu, tad viņu nodibinātās draudzes skolas vadību pārņem lazaristi. 1789.gadā tika nodibināts arī sieviešu klosteris. Te ierodas tā paša Sv. Vincenta a Paulo sieviešu kongregācijas māsas, sauktas lazaristes, arī vincentīnes un viņas uzņemas vadīt meiteņu skolu – pansiju, kur mācās lielākoties muižnieku kārtas meitenes, bet tiek uzņemtas arī no zemnieku kārtas. 1826.gadā Krāslavā izceļas liels ugunsgrēks, sadega daudzas mājas un arī meiteņu skola, tādēļ iespējas uzņemt skolā bija samazinājušās. 1789. gadā Auguste Oginska – Plātere Krāslavā uzcēla pirmo slimnīcu, kuru apkalpoja māsas – lazaristes.

Jezuītiem Krāslavā vēl bija palikusi viena skola. 1811. – 1815. g. to pārņēma lazaristi un izveidoja kaut ko līdzīgu ģimnāzijai ar 6 klasēm. 1827. gadā tā jau tiek saukta par apriņķa skolu. 1855.gadā līdzekļu trūkuma dēļ lazaristi no skolas uzturēšanas atsakās, to pārceļ uz Rēzekni. Paralēli šai lazaristu ģimnāzijai Krāslavā vēl pastāvēja arī draudzes skola, kuru cara valdība slēdza 1887.gadā.

1843.gadā, kad tika slēgts seminārs, tiek slēgta arī Krāslavas lazaristu kongregācija, viņu īpašumus pārņem valsts. 1867.gadā no Krāslavas tiek izraidītas arī žēlsirdības māsas – lazaristes, kuru darbs gan izglītības veicināšanā, gan veselības aprūpē nebija no vieglajiem. Krāslavas baznīcā uz pirmā pilāra labajā pusē ir plāksne, kur stāstīts par žēlsirdīgo māsu nesavtīgo darbu, un baznīcēni tiek aicināti aizlūgt par viņām.

Pilsētas katoļu kapu vecajā sektorā ir žēlsirdīgo māsu kaps ar ļoti interesantu kapa akmeni – čuguna krusts, uz kura lasāms uzraksts: «Siostri milosierdzija» un uz akmens pamata izcirsti vairāki riņķi – varētu salīdzināt ar rožukroni.

Uz Garīgā semināra atklāšanas laiku ir attiecināma bibliotēkas dibināšana. Tā bija klostera bibliotēka, jo semināram savas bibliotēkas nebija. 1815. gadā bibliotēkā bija 1500 sējumu. Divdesmit gadu vēlāk Krāslavā Sv. Vincenta baznīckungu misionāru biedrība nodibināja savu bibliotēku ar 521 sējumu. Šo grāmatu saraksts saglabājās Krāslavas baznīcas un Baltiņu pusmuižas 1835. g. inventāra grāmatā. Grāmatas pēc satura bija ļoti dažādas, pieci izdevumi bija 16. gs., 55 – 17. gs., 369 – 18. gs. Grāmatas bija latīņu, poļu un franču valodā.

Pareizticīgo baznīca

Pirmās pareizticīgas baznīcas iesvētīšana notika 1840. gada 20. februārī, un tā tika konsekrēta Svēta Jura godam. Baznīcas vajadzībām grāfs Ādams Plāters atdeva divpadsmit mūra veikaliņu miestīņa centrā. Draudze tajā laikā bija 275 locekļi.

1849. gadā pēc ārsta Ivana Golinska novēlējuma pareizticīgo kapsētā tika uzsākta kapličas celtniecība. 1853. gada 4. jūnijā kapliča konsekrēta par godu Svētajam Joanam Zlatoustam.

1856. gadā no grāfa Plātera tika nopirkts zemes gabals jaunās baznīcas celtniecībai. Vecā Svētā Jura baznīca 1878. gadā tika nojaukta un altāra vietā uzstādīts krusts.

Jaunās baznīcas celtniecību pabeidza 1859. gadā. 8. septembrī to konsekrēja Dievmātes Aizbildniecības godam. Baznīca tika paredzēta pareizticīgo un vecticībnieku vajadzībām. 1867. gadā tā tika konsekrēta par pareizticīgo baznīcu. Baznīca sagrauta Otrā pasaules kara laikā.

1789. gadā Auguste Plātere ziedoja naudu slimnīcas un sieviešu klostera celtniecībai. 1864. gadā klosteri slēdza un ēku nodeva Krievija armijas lietu pārvaldei. 1865. gadā tur ierīkoja Svēta kņaza Aleksandra Ņevska pareizticīgo baznīcu. 1893. gadā ēka kļuva par pareizticīgo baznīcas īpašumu.

Padomju varas gados baznīca darbojās līdz 1970. gadu sākumam, kad to slēdza. 1989. gadā baznīca atdota draudzes īpašumā.

Vecticībnieku lūgšanu nams

Jau vairāk nekā trīs gadsimtus Latgales teritorijā dzīvo krievu vecticībnieki. Pēc nostāstiem XVIII gadsimtā viens no vecticībnieku lūgšanu namiem atradās Daugavas krastā Rātūža ielā. Oficiāli draudze tika reģistrēta 1850. gadā. Ap 1859. gadu kāds vietējais tirgotājs atdeva savas saimniecības ēkas, lai, pārkārtojot tās, varētu izveidot dievnamu. Dievnams iesvētīts par godu Dievmātes patvērumam.

2002. gadā 7. decembrī lūgšanu namā izcēlās ugunsgrēks, kurš stipri bojāja kā pašu ēku, tā arī vērtīgās svētbildes.

Sinagoga. 20. gs. sākums.

Krāslava no 18. gadsimta beigām līdz 19. gadsimta vidum

1778. gadā Krāslavu mantoja Augusts Hironims Hiacints Plāters (1750. – 1803.). Vēsturiskajā literatūrā viņš tiek raksturots kā ievērojama politiska figūra toreizējā Inflantijas sabiedriskajā un politiskajā dzīvē. Sv. Stanislava ordeņa kavalieris, Baltā ērgļa ordeņa kavalieris, Mstislavas vojevoda, 1797. gadā kā Polockas guberņas pārstāvis piedalījies Pēterburgā Pāvila I kronēšanas ceremonijā.

Hronikas stāsta, ka ap 1788. – 1789. gadu Augustam Hiacintam Krāslavā bija savs teātris. Vietu, kur notika teātra uzvedumi, arī šodien sauc par Teātra kalnu, bet ielu, kura ved uz kalnu par Teātra ielu.

Šajā laikā Krāslavā vēl notiek celtniecības darbi. 1789. gadā tika uzcelta slimnīca un sieviešu klosteris, 1791. gadā bija pabeigta Krāslavas jaunās pils būvniecība.

1780. gadā Krāslavā tika ierīkotas tā saucamas Potjomkinas būves. Tās bija izklaidus stāvošas butaforiskas mūra fasādes, kurām vēlāk piebūvēja koka ēkas. Domājams, ka minētās būves uzcēla tāpēc, lai miestam piešķirtu labāku izskatu. Tas tika darīts par godu Krievijas ķeizarienes Katrīnas II braukšanai cauri Krāslavai, kaut gan droši apliecinājumi tam nav saglabājušies.

Pēc Polijas trešās sadalīšanas 1795. gadā Krāslavā palika tālu no galveniem ceļiem un pamazām sāka panīkt.

No 1811. g. līdz 1822. gadam Krāslava skaitās ārštata pilsēta. 1811. gadā jezuīti savu ģimnāziju pārcēla uz Krāslavu, kur tā palika līdz 1815. gadam. 1814. gadā atvēra apriņķa skolu, ko uzturēja misionāru ordeņa mūki. 1829. gadā, kad Krievijas valdība gribēja skolu slēgt, grāfs Ādams Plāters atdeva bibliotēkas ēku skolas vajadzībām. Tomēr 1854. gadā apriņķa skola tika pārcelta uz Rēzekni. Sakarā ar Daugavpils cietokšņa būves paplašināšanu, 1820. gadā visas apriņķa iestādes pārcēla uz Krāslavu, kur tās atradās trīs gadus.

1826. gadā Krāslavā izcēlās liels ugunsgrēks, kas iznīcināja pusi miesta. Šajā laikā Krāslava pieder grāfam Adamam Plāteram (1790. – 1862.). Līdz 1830. gadam viņš vadīja Dinaburgas skolu padomi, bija aktīvs sabiedriskais darbinieks. Kopā ar kaimiņu muižu īpašniekiem izstrādāja «Nolikumu par zemnieku stāvokļa reformas komitejas radīšanu». Šo nolikumu atbalstīja Dagdas īpašnieks K. Buiņickis, grāfi Mols un Borhs.

Ādams Plāters uzrakstījis daudz zinātnisku darbu arheoloģijā, vēsturē, dabaszinātnēs. Regulāri publicējies «Pēterburgas Mēnešrakstā» un almanahā «Rubon». Nozīmīgāko darbu vidū jāmin A. Plātera apcere par Daugavas senā nosaukuma izcelšanos un nozīmi, «Dinaburgas hronoloģiskā vēsture», «Daugavas un tajā dzīvojošo zivju hidrogrāfiski statistiskais apraksts». Ādama spalvai pieder arī pētījums «Par senkapiem un atklātam senlietām Polijas Inflantijā» un «Vēsturiski arheoloģiskie pētījumi par to, kādas ciltis dzīvojušas Inflantijā un citās Baltijas provincēs». Ādams bijis daudzu tā laika progresīvo zinātnisko biedrību loceklis.

19. gadsimta 40. – tos gados Krāslavā izvietojās Krievijas armijas karaspēka daļas. Šo daļu izvietojšanai Plāteri izdalīja zemes gabalu Krāslavas austrumu nomalē, kur tika ierīkota karavīru pilsētiņa ar kazarmām, noliktavām un hospitāli. Karavīru skaits sasniedza 4000.

1852. gadā Krāslavā reģistrēti 3030 iedzīvotāji, 389 nami, no tiem 32 mūra, ādas apstrādes fabrika un krāsns podiņu darbnīca.

Pirmā slimnīca

Pirmās ziņas par dziedniecības iestādes dibināšanu Krāslavā saistās ar 18.gadsimtu. 1789. gada 26. maijā grāfiene Auguste Oginska – Plātere novēlēja tam laikam milzīgu summu – 100 tūkstošus zlotu slimnieku, kropļu un ubagu aprūpei. Tajā pašā gadā tika uzcelta mūra ēka slimnīcai, kas bija pirmā Latgalē. Tajā bija sieviešu un vīriešu palātas, žēlsirdīgo māsu istabas un citas telpas.

Lai gan slimnīca atradās klostera pārziņā, ārstnieciskais darbs tajā bija visai augstā līmenī. Pirmais zinātniskās medicīnas pārstāvis Krāslavā bija Esajs Jakobs Franks. Viņš dzimis Berlīnē un 1793 gadā Viļņas universitātē aizstāvējis medicīnas doktora disertāciju, pēc grāfa Plātera uzaicinājuma apmetās Krāslavā, bija grāfa ģimenes ārsts un strādāja klostera slimnīcā. 1807.gadā Franks kļuva par Viļņas medicīnas biedrības locekli, bet mūža novakarē, pēc 1836.gada, dzīvoja savā muižiņā Ezerniekos. Nākamais Krāslavas ārsts – Ernsts Eihlers medicīnas doktora disertāciju aizstāvēja Tērbatas universitātē. Krāslavā strādāja no 1813.gada līdz mūža beigām 1869.gadā.

Krāslavas slimnīca 18.gadsimta beigu posmā bija vienīgā Latgalē. Uz Krāslavu devušies ārstēties cilvēki no ļoti plašas apkaimes, arī no Baltkrievijas un Lietuvas.

Slimnīca darbojās līdz 1864. gada 9. oktobrim, kad tika slēgta, jo māsas bija ārstējušas un slēpušas poļu nemierniekus. Pēdējās 7 māsas pa etapu tika nosūtītas uz Viļņu un Varšavu.

Pēdējā piemiņa žēlsirdīgām māsām ir saglabājusies epitāfijā, kas piestiprināta pie katoļu baznīcas labās puses pirmā pilāra.

Krāslavas aptiekas

Pirmā aptieka Krāslava, domājams, dibināta jau 18.gadsimta beigu posmā, taču konkrētus datus par tās darbību arhīvu dokumentos pagaidām uziet nav izdevies. Kad Plāteri 1729. gadā nopirka Krāslavu, sākās plaši celtniecības darbi. Viena no pirmajām ēkām, ko uzcēla 1729. – 1737. gadā Ludviga Plātera laikā, bija tagadējā aptiekas ēka. Aptieka rātslaukuma stūrī bija raksturīga Rietumeiropas pilsētām, kurām bija Magdeburgas tiesības.

Daudz precīzākas ziņas attiecas uz 1810. gadu, kad aptiekas pārzinis Mārtiņš Bonins ieradās Krāslavā un no Jakova fon Šimanska nopērk aptiekas ēku. Bonina aptieka no 1924. gada saucās par «Lauvas aptieku». Pēdējais īpašnieks Arveds Bonins ar ģimeni aizbrauca uz Vāciju un aptieku 1939. gada 14. novembrī slēdza, bet drīz vien, jau 1940. gada 16. aprīlī atjaunoja.

Otra aptieka tika atvērta 1924. gadā un iesaukta par Jauno aptieku. Pēdējais īpašnieks Zamuels Žmuida – Žmudze tika nošauts. 1941. gadā aptieka tika likvidēta.

Krāslava no 19. gadsimta vidus līdz 20. gadsimta sākumam

1865. gadā par Krāslavas īpašnieci kļūst grāfa Edvarda Jana Ādama Plātera (1826. – 1865.) un Stefānijas Marikoni Plāter meita Marija Stefānija Anna Franciska (1862. – 1947.). Līdz Marijas pilngadībai Krāslavas īpašumus pārvaldīja viņas aizbildnis grāfs Jevgeņijs.

1883. gadā 15. augustā notiek Marijas Plāteres un viņas attālā radnieka Gustava Plātera (1849. – 1923.) kāzas, pēc kurām viņi kļūst par pēdējiem Krāslavas muižas īpašniekiem. Gustavs Plāters bija labs saimnieks un spējīgs komersants. Viņa darbības rezultātā palielinās Krāslavas muižai piederošās apstrādājamās zemes platības, nepieciešamais inventārs, lopu skaits. 1910. gadā Krievijas cara ministrs Vainovskis ierosina Plāteriem pārdot Krāslavu par 2 miljoniem zelta rubļu, kam viņi nepiekrīt.

1860. gadu beigās tika atklāts Pēterburgas – Varšavas dzelzceļa posms līdz Dinaburgai. 1865. gadā dzelzceļa celtniecība notiek netālu no Krāslavas. Dzelzceļa posms no Dinaburgas līdz Polockai atklāts 1866. gadā.

Dzelzceļa būve, 1861. gada reforma, 1866. gada likums «Par amatniecības un rūpniecības brīvību» ietekmēja tautas pieplūdumu, tirdzniecības un rūpniecības attīstību, tajā skaitā arī Krāslavā.

Izauga Krāslavas iedzīvotāju skaits. 1868. gadā miestīņā dzīvoja 4017 cilvēki. Miesta teritorija aizņēma 87 hektārus, bija 525 nami, 111 tirgotavas, 13 krogi, 3 ādu apstrādes fabrikas, 2 dzirnavas, spirta brūzis, alus darītava

1882. gadā pēc vairākiem lieliem ugunsgrēkiem Krāslavā tika nolemts organizēt brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrību. Par biedrības organizācijas iniciatoriem kļuva vairāki ietekmīgi Krāslavas iedzīvotāji, kuru vidū bija arī grāfs Mihails Plāters. Tika izstrādāti biedrības statūti, ko 1882. gada 31. oktobrī apstiprināja Iekšlietu ministrija. Šī diena arī tiek uzskatīta par biedrības dibināšanas dienu.

Biedrības pirmo padomi vadīja B. Kurkovskis. Ugunsdzēsēju biedrības pastāvēšanas pirmajos gados tika nopirkti divi sūkņi, mucas, ķekši. Grāfs G. Plāters biedrības depo vajadzībām nodeva mūra ēku Krāslavas centrā.

Bija izveidota ugunsdzēsēju komanda, kura tika apmācīta strādāt ar ugunsdzēsēju tehniku. Komandā bija 120 cilvēki.

Liels pārbaudījums ugunsdzēsēju biedrības dzīvē bija katastrofisks ugunsgrēks 1893. gadā, kad uguns plosījās daudzās Krāslavas ielās. Krāslavas ugunsdzēsēju komanda, Daugavpils, Rēzeknes un Polockas ugunsdzēsēji nespēja lokalizēt uguni: Krāslavas iedzīvotāji cieta lielus zaudējumus. 20. gadsimta sākumā biedrība iegādājās lielu sūkni uz četriem riteņiem, tika paplašināta depo ēka.

Biedrības padome iegādājās mūzikas instrumentus un organizēja pūtēju orķestri, kurš uzstājās koncertos un deju sarīkojumos.

No 19. gadsimta vidus Krāslavas miestīņš attīstās, palielinās iedzīvotāju skaits. 1897. gadā Krāslavā dzīvo 7825 cilvēki. 1905. gadā iedzīvotāju skaits pieauga līdz 8025. Miestā bija 877 ēkas, no tām 121 mūra ēka. Krāslavā atradās Izglītības ministrijas tautas skolas, slimnīca, saru fabrika, ādas apstrādes uzņēmumi un citi.

Sakarā ar rūpniecības attīstību palielinās arī algoto strādnieku skaits. Darba apstākļi bija ļoti slikti, algas nelielas, darba diena turpinājās 10-14 stundu. Pirmais streiks Krāslavā notika Hurina saru fabrikā 1898. gadā. Strādnieki protestēja pret algas samazināšanu par vienu rubli nedēļā. 1900. gadā bija organizēta sociāldemokrātiskas partijas vietēja nodaļa.

1905. gada revolūciju Krāslavas strādnieki atbalstīja. Kopīgs protesta streiks bija organizēts

1905. gadā 13. janvārī un turpinājās piecas dienas. Visu 1905. gadu Krāslavā notika mītiņi, demonstrācijas un streiki.

1906. gada 16. februārī Krāslavā ieradās dragūnu vienība un aplenca Hurina fabriku, kurā strādāja 180 cilvēki. 67 strādnieki bija smagi piekauti un nosūtīti uz Daugavpils cietumu. Krāslavas iedzīvotājiem bija uzlikta 30 tūkstošu rubļu liela kontribūcija. Rūpniecības uzņēmumi nestrādāja, veikali bija slēgti, iedzīvotāji cieta badu. Par notikumiem Krāslavā uzzināja plaša sabiedrība un Krievijas iekšlietu ministrs P. Durnovo bija spiests atsaukt dragūnus un atcelt kontribūciju.

1912. gadā 28. decembrī Krāslavā sāka darboties neliela elektrostacija, kas apgādāja ar elektrību Plāteru pili, armijas kazarmas, katoļu baznīcu, divas pareizticīgo baznīcas, aptieku un dažas citas iestādes miestīņā.

1914. gadā Krāslavā dzīvoja 10 500 iedzīvotāju, kas galvenokārt bija nodarbināti grāfa Plātera muižā, uz dzelzceļa, koku pludināšanā pa Daugavu, amatniecībā, Hurina saru fabrikā (150 - 200 strādnieku). Apkārtnes zemnieki nodarbojās ar linu, linu sēklu un citu lauksaimniecības produkcijas pārstrādi un tirdzniecību.

Pirmais pasaules karš piespieda grāfus Plāterus doties prom. 1916. gadā arhīvs, tas ir «Krāslavas hronika», gleznas, servīzes un citas vērtīgas mantas tika aizsūtītas uz Pēterburgu, kur 1917. gadā pazuda.

Pēc pirmā pasaules kara Latvijas Republikā notiekošās agrāras reformas rezultātā Plāteru īpašumi Krāslavā tiek ieskaitīti valsts zemes fondā. 1921. gada 2. decembrī Izglītības ministrija pieprasa nomā no Daugavpils apriņķa zemes ierīcības komitejas Krāslavas muižas centru ar nolūku atvērt šeit skolu. 1922. gada 19. jūlijā tāds līgums tiek noslēgts, bet 1924. gada 24. oktobrī Daugavpils apriņķa ierīcības komiteja Krāslavas muižas centru kopplatībā 53 ha piešķir īpašumā Izglītības ministrijai. 1923. gada rudenī šajā ēkā atvēra ģimnāziju. Skola tur darbojās līdz 1972. gadam, tad pārgāja uz jaunām telpām.

Pēc Gustava Plātera nāves Rīgā 1923. gadā 19. martā, Marija Plātere pārdeva viņai piederošos 52 ha zemes, citu nekustamo īpašumu un devās uz Spāniju, kur arī pavadīja dzīves atlikušo daļu. 1928. gadā Marija Plātere apmeklēja Krāslavu, kur viņas senču uzceltajā pilī jaunā audze apguva zināšanas. 1947. gadā 12. novembrī grāfiene Marija de Broele Plātere, dzīvojošā Madridē, Barbieri ielā 20, otrajā stāvā, mājsaimniece, mirst. Tā noslēdzās Plāteru dzimtas Krāslavas atzars.